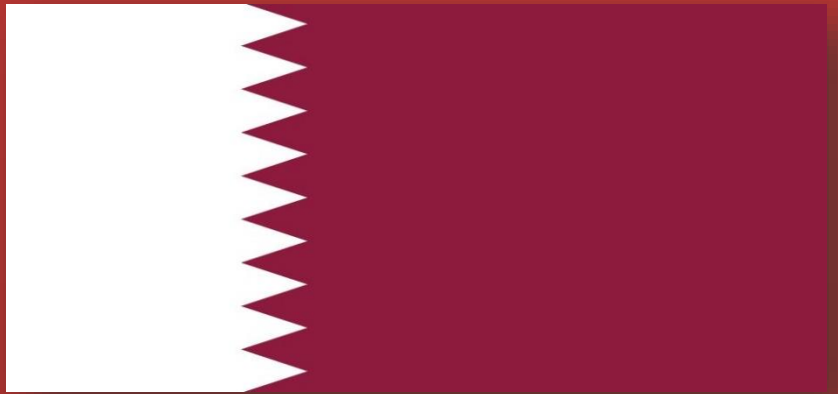

KFA FUARCILIK
Küresel Fuar Acentesi
Global Fair Agency

KATAR ÜLKE RAPORU

AĞUSTOS 2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	2
TABLO LİSTESİ	2
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	3
1. KATAR ÜLKE KÜNYESİ.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Coğrafi Konum.....	5
2.2. Siyasi ve İdari Yapı	5
2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	5
2.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	6
2.5. Dahil olduğu Uluslararası Anlaşmalar	6
3. GENEL EKONOMİK DURUM	6
3.1. Ekonomik Yapı	6
3.2. Ekonomi Politikaları	6
3.3. Ekonomik Performans	7
3.4. Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler	8
4. EKONOMİ'DE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER.....	8
4.1. Tarım ve Hayvancılık	8
4.2. Sanayi.....	9
4.3. Doğal Gaz.....	9
4.4. Petrol	10
4.5. Enerji.....	10
4.6. Metalurji	10
4.7. Petro Kimya Sektörü	11
4.8. İnşaat Sektörü	11
4.9. Bankacılık Sektörü	12
4.10. Katar'ın Uluslararası Piyasalardaki Yatırımları	12
5. KATAR'IN DIŞ TİCARETİ.....	13
5.1. Katar'ın İhracatı.....	14
5.2. Katar'ın İthalatı.....	14
6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	15
6.1. Dış Ticaret ve Gümrük Mevzuatı	15
6.2. Gümrük Vergileri	16
6.3. İthalat Yasakları	16
6.4. Standartlar	17
6. TÜRKİYE İLE TİCARET	17
6.1. Türkiye'nin Katar'a İhracatı	18
6.2. Türkiye'nin Katar'dan İthalatı	19
6.3. Katar'da Türk Müteahhitlik Sektörü.....	19
7. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	20
8. BURSA İLİNİN KATAR İLE DIŞ TİCARETİ	21
9. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER	21
9.1. Dağıtım Kanalları	21
9.2. Acentalar	22
9.3. Franchising	22
9.4. Doğrudan Pazarlama.....	22
9.5. Kamu Alımları (Mal Alımları).....	23
9.6. Reklam ve İlan Olanakları	23
9.7. Fiyatlandırma	24
9.8. Satış Sonrası Hizmetler	24

9.9.	Etiketleme	24
9.10.	Ödeme Şekilleri	24
9.11.	Kambiyo Kontrolü	25
9.12.	Navlun ve Taşımacılık.....	25
10.	İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR	25
12.1.	Ticareti Etkileyen Faktörler	25
10.1.	Pasaport ve Vize İşlemleri	26
10.2.	Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri	27
10.3.	İklim	27
11.	SWOT ANALİZİ	28
12.	YARARLI ADRESLER.....	29
13.	KAYNAKÇA	29

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

GSMH: Gayri Safi Milli Hasıla

GSYİH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katar'ın Dış Ticareti (Milyon \$)	13
Tablo 2: Katar'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)	14
Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)	14
Tablo 4: Katar'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$).....	14
Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)	15
Tablo 6: Katar'ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)	18
Tablo 7: Türkiye'nin Katar'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$).....	18
Tablo 8: Türkiye'nin Katar'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)	19
Tablo 9: Bursa ilinin Katar ile Dış Ticareti (1000\$).....	21

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Katar gerek nüfus gerek yüzölçümü açısından küçük Körfez ülkelerinden bir tanesidir. Arap Yarımadası'nın doğu kıyısında yaklaşık 11.521 km²'lik bir alana sahiptir. Kıyı şeridi 550 km, kara sınırı ise 60 km olup, Suudi Arabistan'la komşudur.
- Hidrokarbon oldukça önemlidir. Petrol Dukhan ve Qatari'de çıkarılmakta olup Katar Ekonomisi petrol ve doğalgaza dayalıdır. Ülkenin GSYİH'nın %56'sı, ihracat gelirlerinin ise % 89'u petrol ve doğalgaz sektöründen elde edilmektedir. Doğalgaz da ülke için oldukça önemli bir yeraltı kaynağıdır. Dünyanın en büyük 3. doğalgaz rezervine sahip bulunan Katar'ın rezervleri, dünya doğalgaz rezervlerinin %15'ine tekabül etmektedir. Katar'ın doğalgaz üretimini 300 yıl boyunca sürdürebileceği tahmin edilmektedir.
- Hidrokarbon oldukça önemlidir. Petrol Dukhan ve Qatari'de çıkarılmakta olup Katar Ekonomisi petrol ve doğalgaza dayalıdır. Ülkenin GSYİH'nın %56'sı, ihracat gelirlerinin ise % 89'u petrol ve doğalgaz sektöründen elde edilmektedir
- Katar'ın petrol rezervi ise 25,2 milyar varildir. Katar'ın ihracat gelirlerinin %49'unu petrol, %40'ını LNG teşkil etmektedir. Ülkenin tamamına yakını düzlük olup, en yüksek rakım deniz yüzeyinden 40 m'dir. Ülkenin kuzeybatısında bazı tepeler, güneydoğusunda ise kum tepeleri bulunur.
- Ülkede yabancı yatırımcı için potansiyel arz eden en önemli sektör müteahhitliktir. Katar'da önümüzdeki yıllar için planlanan 200 kadar yatırım projelerinin toplam tutarı yaklaşık 200 milyar \$ düzeyindedir. Bunun % 43'ü altyapıya giderken, kalanı sağlık ve eğitim sektörleri için kullanılacaktır. Sektörde Türk firmalarının en önemli rakipleri İtalya, Almanya, İngiltere ve Çin firmalarıdır. Pazarın küçük olması ve inşaat sektöründe yoğunluklu olması rekabeti beraberinde getirmektedir.
- 2018 yılında Bursa Katar'a 36 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 16,4 milyon dolar olmuştur.
- Katar, Bursa'nın dış ticaret fazlası verdiği ülkeler arasında bulunmaktadır. 2018 yılı dış ticaret hacmi 52 milyon dolardan fazla gerçekleşirken, 19,4 milyon dolarlık ticaret fazlası vermiştir.
- 2019 verilerince Bursa'da Katar sermayeli firma bulunmamaktadır.
- Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Bursa'dan Katar'a ihracat yapan firma sayımız **141**'dir

1. KATAR ÜLKE KÜNYESİ

RESMİ ADI

KATAR DEVLETİ

YÖNETİM BİÇİMİ

MONARŞİK EMİRLİK

EMİR

ŞEYH TAMİM BİN HAMAD AL THANİ

BAŞBAKAN

ABDULLAH BİN NASSER BİN KHALİFA AL THANİ

BAŞKENT

DOHA

NÜFUS (WORLDOMETERS 2019)

2,746,258

YÜZ ÖLÇÜMÜ (KM²)

11.521

RESMİ DİL

ARAPÇA

ETNİK YAPI

ARAP, GÜNEY ASYALILAR

DİNİ YAPI

İSLAMİYET

PARA BİRİMİ

KATAR RİYALİ (QAR)

GSYİH (MİLYON \$)2019

193.502

KBGSYİH (\$)2019

70.288

BÜYÜME ORANI (%)2019

2,64

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Coğrafi Konum

Katar gerek nüfus gerek yüzölçümü açısından küçük Körfez ülkelerinden bir tanesidir. Arap Yarımadası'nın doğu kıyısında yaklaşık 11.521 km²'lik bir alana sahiptir. Kıyı şeridi 550 km, kara sınırı ise 60 km olup, Suudi Arabistan'la komşudur.

2.2. Siyasi ve İdari Yapı

Ülkede Osmanlı egemenliği 1871 yılında başlamış olup, I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun Arap Yarımadası'ndan çekilmesiyle birlikte, 1916 yılında Birleşik Krallık ile imzalanan Anlaşmayla Katar'ın savunma ve dışişleri Birleşik Krallık tarafından üstlenilmiştir. Birleşik Krallığın bölgeden çekilmesiyle birlikte Katar Eylül 1971'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Katar aynı tarihlerde Birleşmiş Milletler'e ve Arap Birliği'ne, 1981 yılında da Körfez İşbirliği Konseyi'ne üye olmuştur.

1995 yılında bir saray darbesiyle ülkenin yönetimi Şeyh Hamad bin Khalifa al Thani'ye geçmiştir. O tarihten bu yana, Katar sosyal ve ekonomik alanlarda reformlar yaparak hızlı bir kalkınma süreci sergilemektedir. Şeyh Hamad al-Thani, resmi olarak 25 Haziran 2013 tarihinde resmi bir törenle, dördüncü oğlu, Şeyh Tamim bin Hamad al-Thani'ye görevini devretmiştir. Katar, anayasal monarşidir. Tüm yetkiler Emir'de toplanmış olup, Bakanlar Kurulu ve Başbakan Emir tarafından atanmaktadır.

2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

Katar'da yüksek bir nüfus artış hızı görülmekle birlikte, söz konusu oran ülkenin sanayileşme ve yatırım çalışmaları kapsamında özellikle doğalgaz ve altyapı çalışmaları için bu ülkeye gelen yabancıların sayısındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Ülkede çalışan yabancıların çoğunluğu Hindistan, Pakistan, Nepal ve Filipinler'den gelmektedir. 2012 yılı itibariyle ülke nüfusu 1.8 milyon olarak görülmektedir. EIU verilerine göre 2015 yılı nüfusu 2,2 milyon olarak gerçekleşmiş, 2017 yılında da Katar'ın nüfusu 2,6 milyon olmuştur. Ülke nüfusunun %77'si erkek, % 47,5'i 29 yaşın altındadır. Bu oransızlıklar da yabancı işgücüne bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Nüfusun %90'ı şehirlerde yaşamaktadır. Başkent Doha nüfusun 45,7'sini, 10 km uzaklıktaki Rayyan ise %36,7'sini barındırmaktadır.

Ülkenin işgücü neredeyse tamamıyla yabancı işçilere dayanmaktadır. Katar'da hükümet tarafından sürdürülen çalışmalar ağırlıklı olarak Katarlı işgücünün kalitesinin artırılarak özel sektörde istihdam edilmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede, ülkede faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerle birlikte Katarlılar için yoğun mesleki eğitim programları düzenlenmektedir. Diğer taraftan ülkede işgücüne tanınan haklar da Katarlılarla sınırlı kalmaktadır. Yabancı işgücünün çalışma izinleri İçişleri Bakanlığı'na düzenlenmektedir. Katar'da çalışan her yabancı için bir kefil zorunludur.

Bu nedenle, ülkede iş yapmak isteyen her yabancı şirketin yatırımı için getireceği yabancı çalışanların kefalet işlemlerini kefil / ortağı ile en başta çözmesi gerekmektedir. İçişleri Bakanlığı'nın ve kefilin kabulü ile yabancı işçinin kefaleti el değiştirebilmektedir. Bununla birlikte, İçişleri Bakanlığı'nın kabulüne bağlı olarak kefil hakkında geçerli bir şikayette bulunan çalışanın kefaleti bir başkasına geçebilir. Diğer taraftan, ikamet izni içerisinde kefalet yalnızca iki kere değiştirilebilir. Bir yabancı'nın ikamet izni iptal edilirse, kişi Katar'a işçi vizesi ile 2 yıl içerisinde giriş yapamaz.

2.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Hidrokarbon oldukça önemlidir. Petrol Dukhan ve Qatari'de çıkarılmakta olup Katar Ekonomisi petrol ve doğalgaza dayalıdır. Ülkenin GSYİH'nın %56'sı, ihracat gelirlerinin ise % 89'u petrol ve doğalgaz sektöründen elde edilmektedir. Doğalgaz da ülke için oldukça önemli bir yeraltı kaynağıdır. Dünyanın en büyük 3. doğalgaz rezervine sahip bulunan Katar'ın rezervleri, dünya doğalgaz rezervlerinin %15'ine tekabül etmektedir. Katar'ın doğalgaz üretimini 300 yıl boyunca sürdürebileceği tahmin edilmektedir.

Katar'ın petrol rezervi ise 25,2 milyar varildir. Katar'ın ihracat gelirlerinin %49'unu petrol, %40'ını LNG teşkil etmektedir. Ülkenin tamamına yakını düzlük olup, en yüksek rakım deniz yüzeyinden 40 m'dir. Ülkenin kuzeybatısında bazı tepeler, güneydoğusunda ise kum tepeleri bulunur.

Ülkenin iklim yapısı çöl iklimidir. Yazın hava sıcaklığı 50°C civarındadır. Yüzey suları ve bitki örtüsü yok denecek kadar azdır. Bazı kuyulardan yeraltı suyu çıkarılmakta ise de, suyun tamamı denizden arıtma yoluyla elde edilmektedir.

2.5. Dahil olduğu Uluslararası Anlaşmalar

Katar, Körfez İşbirliği Konseyi'nin (Gulf Cooperation Council, GCC) bir üyesi olup, aynı zamanda üye ülkeler arasında 2003 yılında uygulamaya geçirilen Gümrük Birliği'ne de dahildir. Gümrük Birliği kapsamında Konsey'in altı üyesi (Bahreyn, Kuveyt, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri) ortak bir gümrük politikası ve gümrük tarifesi(%5 oranında) üzerinden diğer ülkelerle ticari alışverişlerini gerçekleştirmektedir. Üyeler arasında mutabık kalınan birtakım ürünlerin ithalatında ise GCC içinde gümrük vergisi alınmamaktadır.

3. GENEL EKONOMİK DURUM

3.1. Ekonomik Yapı

1995 yılında iktidarı ele geçiren Şeyh Hamad bin Khalifa al Thani'nin, borçlanarak ekonomiyi çeşitlendirme politikalarına hız verme düşüncesi, artan enerji fiyatlarının da etkisiyle ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmuştur.

EIU tahminlerine göre ülkede satın alma gücü paritesi göz önüne alındığında kişi başına düşen milli gelir 130.000 \$'ı aşmıştır. Bu itibarla, Katar bölgenin en iyi ekonomik performans gösteren ülkesi haline gelmiştir.

Doğalgazın dünya ekonomisinde giderek artan önemi, Katar'ın güçlü ekonomik kalkınma politikalarının başarısını arttıracaktır.

3.2. Ekonomi Politikaları

Katar Hükümeti tarafından uygulanan ekonomik politikalar temel olarak, ülkenin zengin yeraltı kaynaklarının da yardımıyla hızlı bir kalkınma sürecini yakalamayı, dışa açık ve dünyaya entegre bir ekonomi yaratmayı, güçlü ve aktif bir özel sektör oluşturarak ekonomide kamu kesiminin baskın rolünü azaltmayı amaçlamaktadır.

Ekonomik yapının petrole olan bağımlılığını azaltmak isteyen Katar Hükümeti 1987 yılında keşfedilen zengin doğalgaz kaynaklarını etkin bir biçimde kullanarak gelir kaynaklarını artırmayı öngören bir politika uygulamaktadır.

Doğalgaz ihracatı, Katar'ın toplam ihracatının %40'ına ulaşmıştır. Sözkonusu oranın önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir. Katar'ın toplam doğal gaz rezervi 25,3 trilyon m³ ve yıllık LNG ihracatı 31 milyon tondur. Katar LNG ihracatını yılda 77 milyon ton düzeyine çıkarmayı hedeflemektedir. LNG tesisleri, Katar'ın imalat sanayiinin en önemli kolu olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca, doğalgazdan petrol ürünleri üretilmesini ve ihraç edilmesini öngören "GTL - gas to liquids" teknolojisi konusunda da önemli adımlar atılmış bulunmaktadır. Diğer taraftan, ekonominin çeşitlendirilmesine ilişkin politikalar sadece doğalgaz ve buna bağlı sanayi tesislerinin kurulması ile sınırlı kalmamakta, enerji dışı alanlarda faaliyet gösterecek firmaların Katar'a çekilmesine de çalışılmaktadır.

Bu çerçevede, Ras Laffan ve Mesaieed Sanayi Bölgelerinin yanısıra; Katar Bilim ve Teknoloji Parkı (Qatar Science and Technology Park) ve Katar Finans Merkezi (Qatar Financial Center) kurularak, teknoloji ve finans alanlarında yabancı yatırımcıların bu iki "serbest bölgede" %100 yabancı sermayeli şirket kurarak faaliyet göstermelerine imkan tanınmıştır.

Hükümet tarafından uygulanmakta olan para politikasının temeli Katar Riyali'nin ABD Doları'na bağlı çipasını korumaya yöneliktir. Petrol gelirlerinin devletin toplam gelirleri içerisindeki payının % 60'dan fazla olması nedeniyle devlet harcamaları da petrol fiyatlarındaki dalgalanmalardan direkt olarak etkilenmektedir.

3.3. Ekonomik Performans

Gerek enerji fiyatlarındaki yükselişler, gerek yeni LNG tesislerinin ardarda devreye alınması, yeni NLG ve petrokimya projelerinin oluşması ile birlikte son bir kaç yıldır ihracat ve hidrokarbon üretimindeki artışlarla reel GSYİH'daki %20'lere varan hızlı büyüme 2010 yılında yakalanabilmiştir.

1990'ların ortalarında başlayan; liberalleşme, dışa açılma, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve yasal reformlar sonucunda yakalanan süreçte, 2002-2008 yılları arasında GSYİH 19,7 milyar \$'dan 115 milyar \$'a çıkmıştır. 2009 yılında Katar'ın GSYİH'sı küresel kriz nedeniyle 97 milyar dolara gerilemiştir. Ancak 2011 yılında 170 milyar dolara ulaşmıştır. 2013 yılında 199 milyar dolar 2014 yılında 206 milyar dolar, 2015 yılında 162 milyar dolar olmuştur. Katar'ın 2016 yılında 152 milyar dolar olarak gerçekleşen GSYH'sının, 2017 yılında 167 milyar dolar olduğu 2018 yılında da 186 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir.

Katar'ın uyguladığı ekonomi politikalarıyla, LNG üretimini hedeflenen 77 milyon ton/yıl (günlük 5 milyon varile eşdeğer) kapasitesine ulaştırmıştır.

Katar'ın büyük hidrokarbon rezervleri, ülkenin hızla büyüyen ekonomisinin lokomotifi konumundadır. Petrol sektörü Katar ekonomisinin temelini oluşturmaktadır. Ekonominin kamu ağırlıklı olması ve hidrokarbon sektörünün de gelirlerin en önemli kısmını teşkil etmesi, Katar'ın büyüme hızının doğrudan sözkonusu sektöre bağlı olması sonucunu doğurmaktadır. Ülke ekonomisinin gösterdiği güçlü performansın en önemli yansıması sözkonusu büyümenin sürdürülebilir kılınması için birbiri ardına altyapı ve üstyapı projelerine başlanması olarak kendini göstermiş ve ülke gerek sürdürülen, gerek planlanan yoğun alt ve üst yapı yatırımları çerçevesinde dünyanın en önemli müteahhitlik hizmetleri pazarlarından biri haline gelmiştir.

Bu arada, etkin çabalar sonucunda 2022 yılında yapılacak dünya futbol şampiyonasına ev sahipliği yapacak olan Katar, bu organizasyonla güçlü ekonomik yapısını taçlandırmıştır. Bunun sonucunda ise inşaat sektöründeki ivmenin daha da artacağı beklenmektedir.

3.4. Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Düşük nüfusu ve yüksek petrol ve doğalgaz rezervleri Katar'ı Körfez İşbirliği Konseyi üyeleri arasında ekonomik olarak en çok gelecek vaadeden ülkelerden biri konumuna koymaktadır. Bununla beraber Katar'ın Dubai ve Bahreyn örneklerinde olduğu gibi ekonomisinde çeşitlilik sağlayarak ekonomik büyüme için daha stabil bir çevre yaratması gerekmektedir.

Katar'a Suudi Arabistan'ın önderliğinde uygulanan ekonomik ve siyasi ambargo, ülkede gıda ve bir takım temel ihtiyaç maddelerinde kıtlık yaşanmasına sebebiyet vermiş, bu durum da emtia fiyatlarında ani bir yükselmeye neden olmuştur. Katar Hükümeti, körfez ülkelerinin uyguladığı yaptırımlar süresince finansal durumunu koruyacağını ısrarla yinelemiş, fakat Katar Riyali'nin ABD Doları'na bağlı çıpasını korumaya yönelik çalışmalar Katar'ın finansal durumunu ciddi oranda sarsmıştır. Katar, Ağustos 2017'de Dünya Ticaret Örgütü (WTO)'ne Suudi Arabistan, Mısır, Bahreyn ve BAE'nin uygulamakta olduğu boykottan ötürü resmi şikayette bulunmuştur. Katar Hükümeti, en iyi ihtimalle önümüzdeki üç yıl boyunca bütçe açığı vereceğini açıklamıştır. Katar'ın enflasyon oranı 2017 itibarıyla yıllık olarak % 0,6'ya düşmüştür.

2017 yılında başlayan ambargo sonrasında Katar ekonomisinin hidrokarbon kaynaklara bağımlılığının azaltılması ve ekonominin çeşitlendirilmesine ilişkin olarak adımlar 2018 yılı ilk çeyreğinde de devam etmiştir. 2018 yılı başında Katar'da Serbest Bölge oluşturulmasına ilişkin kanun onaylanmıştır. Bu şekilde iş kurma prosedürlerinin kolaylaştırılması, alt yapı ve üst yapı hizmetlerinin temin edilmesi gibi imkanlar sağlanarak yabancı yatırımları ülkeye çekmek amaçlanmaktadır. Mart ayında ikincisi açıklanan Ulusal Kalkınma Stratejisinde de yatırım ortamının iyileştirilmesi, ülkede yabancı yatırımların arttırılması, özel sektörün güçlendirilmesi ve ekonomik faaliyetlerde petrol dışı alanlarında çeşitlendirilmesi amaçlarına öncelik verilmiştir. 2016 yılında başlayan ve maliyet azaltmak ve verimliliği arttırmak amacıyla başlatılan Qatar Gas ve Ras Gas şirketlerinin birleştirilmesi süreci 2018 yılı Ocak ayında tamamlanmış ve iki şirket Qatar Gas şemsiyesi altında birleşmiştir. EIU tahminlerine göre dış ticaret-dört boykot ülke (Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn ve Mısır) ile hariç-kesintiye uğramayacaktır. Bu nedenle, ekonominin 2019-23 döneminde yılda yaklaşık %2.5 oranında genişlemesi beklenmektedir. Katar'ın bölgedeki diplomatik izolasyonu, 2022'de ev sahibi olduğu futbol Dünya Kupası'na yönelik hazırlıklarla birlikte petrol üretimini genişletmesine rağmen, kısa vadeli büyümeyi sınırlandıracaktır. EIU verilerine göre GSYİH büyümesinin 2019-21'de %1,9 olacağını tahmin edilmektedir.

4. EKONOMİ'DE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER

4.1. Tarım ve Hayvancılık

Tarım sektörünün Katar GSYİH'sı içerisindeki payı %0,1'in altında gerçekleşmektedir. İklimin elverişsizliği ve su kaynaklarının yetersizliği bu sektördeki büyümenin artış kaydetmesini engellemektedir. Katar'ın ekilebilir arazisi, toplam yüzölçümünün %0,7'sine tekabül etmekte olup, tamamı devlete aittir.

Devletçe sağlanan tüm teşviklere rağmen, Katarlılar tarafından tarım sektörüne yatırım yapılmamaktadır. Tarımdaki işgücünün tamamı yabancılardan oluşmaktadır. Tarım sektöründe istihdam edilen kişi sayısı 16 000 civarında olup, bu rakam toplam çalışabilir nüfusun yaklaşık %2'sine tekabül etmektedir. Ülkenin tarımsal üretimi son derece kısıtlı olup, bazı sebzeler ve hurma ile sınırlıdır. Katar gıda ihtiyacının tamamını ithalat yoluyla karşılamaktadır.

4.2. Sanayi

Katar'ın sanayi sektörünü kurma çabaları büyük ölçüde ülkenin zengin doğalgaz kaynaklarını girdi olarak kullanacak projelere yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda, doğalgaz sıvılaştırma (LNG) ve doğalgazdan petrol ürünleri üretimi (GTL) sanayileşme programının temelini oluşturmaktadır.

Katar'ın doğalgaza dayalı sanayileşme programı, Şeyh Hamad bin Khalifa al Thani'nin 1995 yılında iktidara gelmesinin ardından hızlanmış ve bu bağlamda, yalnızca LNG sektöründe Katar'a çekilen yabancı sermaye miktarı 70 milyar \$'ı aşmıştır.

4.3. Doğal Gaz

Dünyanın 3. en büyük doğalgaz rezervlerine sahip olan Katar, 25,7 trilyon m³'le dünya kanıtlanmış doğalgaz rezervlerinin yaklaşık %15'ini elinde bulundurmaktadır.

Dünyanın en büyük sıvı doğalgaz (liquefied natural gas, LNG) ihracatçısı olan Katar'da doğalgaz üretiminin son dönemdeki gelişmelerle daha da artacağı öngörülmektedir. Ülke ayrıca gazdan sıvıya dönüşüm (gas to liquids, GTL) teknolojisi ile de ön sıralarda yer almaktadır.

Amerikan Enerji Bilgi İdaresi'nde yer aldığı üzere, Ocak 2014 itibariyle 885 trilyon kübik feet (Tcf) kanıtlanmış rezervi ile Katar dünyada üçüncü büyük ülkedir. Doğalgaz rezervlerinin neredeyse tamamı 1971 yılında keşfedilen "North Field"de bulunmaktadır ve bu alan dünyanın en büyük sahalarından biridir. "Oxford Business Group The Report Qatar 2014" raporunda "North Field"de yeni doğalgaz geliştirme projelerinin 2005'ten beri ertelendiği ve bu ertelemenin ne zaman kaldırılacağına dair bir bilgi bulunmadığına yer verilmiştir. Bu kararın Katar Devleti tarafından üretim verilen ulaşmak ve sahadan gerçekleştirilen üretimin en iyi şekilde kullanılmasına ilişkin strateji geliştirilmek amacıyla uygulandığı ifade edilmiştir. Söz konusu erteleme kararından hemen önceki ve ülkedeki doğalgaz üretimine daha da arttıracak 10.4 milyar dolar değerindeki Barzan Gaz Projesi QP'nin %93 hisse sahibi olduğu ExxonMobil ile gerçekleştirilen bir ortak girişimdir.

RasGas tarafından işletilecek sahada onshore ve offshore tesisleri Japon JGC ve Güney Koreli Hyundai Heavy Industries tarafından inşa edilmektedir. Barzan Gaz Projesi ile büyük bölümü elektrik ve su sektörüne yönlendirilecek, günlük 2 milyar standart kübik feet gas üretimi gerçekleşecektir. Bu üretim miktarı ile de RasGas'ın Katar'daki en büyük doğalgaz üreticisi olacağı öngörülmektedir. Katar, yaptığı yatırımlarla ve sahip olduğu 5 milyon varil/güne eşdeğer 77 milyon tonluk LNG üretim kapasitesi ile buna bağlı olarak 77 milyon ton/yıl LNG ihracatı hedefi ile dünyanın GTL merkezi olma yolunda ilerlemektedir. LNG'de olduğu gibi küresel enerji firmalarıyla ortak girişim şeklinde üretim yapılmaktadır. "Orxy GTL" ve "Pearl GTL" bu ortaklıkların en belirgin örneklerindedir.

Dünyanın ikinci büyük doğalgaz ihracatçısı ve 2006 yılından beri dünyanın en büyük LNG ihracatçısı olan Katar, dünya LNG ihtiyacının %17.5'ini karşılamaktadır. Yıllık 77 milyon tonluk (MMt) doğalgaz ihracatı entegre proje anlayışı çerçevesinde Qatargas (yıllık 42 MMt) ve RasGas (yıllık 35 MMt) tarafından gerçekleştirilmektedir.

4.4. Petrol

Katar petrol ve doğal gaz kaynakları bakımından zengin bir ülke olup, dünyadaki üçüncü en büyük doğalgaz rezervine sahiptir. Bu sayede en hızlı büyüyen ve kişi başına milli geliri en yüksek ülkelerden biri konumuna gelmiştir. Diğer taraftan, ekonomi politikası enerji sektörü dışındaki alanlarda da özel sektörün ve yabancı yatırımların geliştirilmesine odaklanmıştır.

Katar'ın petrol rezervleri 25,2 milyar varil civarındadır. Petrol kaynaklarının yanı sıra dünyadaki doğal gaz rezervlerinin de yaklaşık %15'i Katar'da olup, 24.300 milyar m³ doğalgaz rezervi bulunmaktadır.

Ülkedeki en son saha keşfi 1994 yılında Al Rayyan sahasında yapılmıştır ve yakın dönemde de petrol üretiminin arttırılmasına yönelik çalışmaların yeni saha keşfinden ziyade mevcut petrol sahaları üzerinde, Al-Shaheen, Dukhan, Bu Hanine ve Maydan Marjam sahalarında da kullanıldığı gibi, geliştirilmiş petrol üretimi (enhanced oil recovery, EOR) teknikleri ile olması öngörülmektedir. Ülkedeki petrol üretiminin %85'ininden fazlası Al Shaheen, Dukhan ve Idd al-Shargi sahalarından elde edilmektedir.

Katar'daki doğalgaz üretiminin ülkedeki enerji ihtiyacını fazlasıyla karşılaması nedeniyle ham petrol ve petrol ürünlerinin büyük çoğunluğunu ihraç eden Katar'da, en önemli ihracat terminalleri Umm Said (Mesaieed), Halul Island ve Ras Laffan'dır.

Ham petrol ihracatının neredeyse tamamı, rafine petrol ürünlerinin ise yaklaşık %86'sını Asya ülkelerine yapılmaktadır. Katar sadece bazı durumlarda petrokimyasal ürünler ithal etmektedir. Katar Milli Petrol Şirketi'nin uluslararası operasyonlarını yürüten Katar Uluslararası Petrol Şirketi, dünyanın çeşitli bölgelerinde gaz ve petrol alanlarında yatırım yapmak üzere Canadian Natural Firması ile bir iyi niyet anlaşması imzalamıştır. Katar Petrol Şirketi'nin halihazırda, Afrika, Çin, Hazar Denizinde enerji yatırımları, ayrıca İtalya, Belçika, İngiltere ve ABD'de terminal inşası yatırımları mevcuttur.

4.5. Enerji

Elektrik üretimde en önemli kaynak doğalgazdır ve her yıl 31.000 GWh elektrik üretilmektedir. Katar Elektrik ve Su İdaresi'ne (KAHRAMAA), ülkenin kapsamlı yatırım projeleri ve hızlı nüfus artışı ile giderek artan elektrik ve su ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak 5 yıllık programlar sürdürmektedir.

4.6. Metalurji

Katar ucuz enerji kaynaklarını girdi olarak kullanarak metalurji konusunda da bölgede önemli bir ülke haline gelmek arzusundadır. Bu bağlamda, 1978 yılında kurulan QASCO-Qatar Steel Co., Körfez'deki ilk entegre demir-çelik tesisidir. Tesisi çelik kütük, çelik çubuk ve civata üretmektedir. %50 QP ve %50 Norveçli Hydro'nun ortaklığında Mesaieed'te kurulan Qatar Aluminum Company (Qatalum) alüminyum işlemektedir.

Alüminyumdan işlenmiş ürün imalatı (downstream) Katar'da gelecek vaad eden sektörler arasında yer almaktadır. Katar piyasasının yüksek miktarda alüminyum üretimi için çok küçük olması nedeniyle; Qatalum tarafından üretilen ürünlerin büyük bir kısmı ihraç edilmekle birlikte işlenmiş ürün imalatı sektöründe de verimli bir şekilde kullanılmamaktadır.

İşlenmiş ürün imalatı sektörlerini olabildiğince teşvik etmeye çalışan Katar'da, bu alanda özellikle otomotiv sektörü göze çarpmaktadır. Yüksek kalitesi nedeniyle; Katar alüminyumunun %60'ından fazlası otomotiv sektöründe kullanılmaktadır ve Türk otomotiv yedek parça firmalarının çoğunluğu Katar'dan ithal yapmaktadır.

Alüminyum bazlı üretim yapan, özel de ise otomobil jantı, profil ve levha imalatı yapan Türk firmalarımızın Katar'da yerel yatırımcılarla ortak yatırım yaparak, daha düşük maliyet koşulları ile imalat yapmaları ve rekabetçi fiyat vererek, uluslararası pazarlarda pazar paylarını artırabilmeleri imkân dahilinde bulunmaktadır.

4.7. Petro Kimya Sektörü

Ülkenin büyük doğalgaz kaynakları sayesinde, Katar'da hızla gelişen bir petrokimya sanayii kurulması sağlanmıştır. Katar yıllık 8,5 milyon ton petrokimya ürünü ihracatı gerçekleştirmektedir. Petrokimya alanındaki tesisler de, petrol ve gaz sektöründe olduğu gibi, genelde yabancı firmalar ve bankalar tarafından finanse edilmekte, geri ödemeler ise tesislerden elde edilecek gelirlere bağlı olarak gerçekleşmektedir. 1990'lı yıllarda Asya'da yaşanan kriz, Katar petrokimya sanayiinin ana alıcılarının sözkonusu ülkeler olması nedeniyle ülkeyi olumsuz etkilemiş ancak, petrokimya alanındaki yatırımlar sürdürülmüştür. Hali hazırda petrokimya sektöründeki firmaların karlılık oranı giderek artmaktadır.

Sektörde faaliyet gösteren firmalar; QAPCO-Qatar Petrochemical Co., QAFCO-Qatar Fertiliser Co., QAFAC-Qatar Fuel Additives Co., QVC-Qatar Vinyl Co., Q-Chem-Qatar Chemical Co., ve SEEF olarak sayılabilir. Katar, halihazırda 4 tesis ile doğalgazdan yılda 875.000 ton etan, 735.000 ton propan ve 490.000 ton bütan üretmektedir. Söz konusu ürünler Qapco, Qafco, Q-Chem ve Qafac tarafından girdi olarak kullanılmakta ayrıca ihracatı da gerçekleştirilmektedir.

4.8. İnşaat Sektörü

2017 yılı haziran ayından itibaren Katar'a uygulanan blokaj müteahhitlik sektörüne de etki etmiştir. İnşaat sektörü için blokaj öncesinde Avrupa, Çin ve Amerika'dan gelen hammaddenin ithalatı Birleşik Arap Emirlikleri'nde yer alan Jebel Ali Limanı aracılığıyla yapılmaktaydı. Toplamda da ülkenin yapı malzemeleri ithalatının yaklaşık %70'i de Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri üzerinden yapılmaktaydı. Blokajın başladığı Haziran ayında yapı malzemeleri ithalatı %40 oranında düşüş yaşanmıştır. Bu olumsuzluklara rağmen Katar yetkilileri ithalatta karşılaşılan problemlerin devam eden büyük devlet projelerini etkilemeyeceği hususunu özellikle vurgulamaktadır. Diğer taraftan hem ekonomik sebepler hem de blokajın etkisiyle inşaat alanında maliyetler artış göstermiştir. Ülkede ulaşım ve lojistik sektöründeki gelişmeler, hükümetin gelişmeleri yakında takip etmesi ve bölgede inşaat sektöründeki genel yavaşlama sebebiyle fiyat artışları kontrol edilebilmiştir. Genellikle danışman (Consultant) firmalar tarafından hazırlanan büyük projeler, uluslararası ihalelere açılmaktadır. Bütün kurumlarda hemen hemen İngilizlerin koyduğu değerlendirme kriterleri esas alınmaktadır. İhale aşamasında ve sonrasında proje uygulanmasında çok titiz değerlendirmeler ve kontroller yapılmakta ve ihale süreci genellikle uzun zaman almaktadır.

2018 bütçesinde büyük projelere ayrılan pay 2017 yılı seviyesini koruyarak 93 milyar riyal olarak belirlenmiştir. Bu rakam toplam bütçenin %45,8'ine tekabül ederek bütçedeki en büyük payı oluşturmaktadır. Bu bütçede 2022 FIFA kapsamında yapılan projelerin yanı sıra sağlık, eğitim ve ulaşım sektörlerindeki projelerin tamamlanması üzerine odaklanılmıştır. Sağlık, eğitim ve ulaşım kalemlerine ayrılan pay 83,5 milyar riyal ile toplam harcamaların %41'ini oluşturmaktadır.

Spor ve 2022 FIFA Dünya Kupası projelerine ayrılan tutar 11,2 milyar riyaldir. Bu projeler, diğer spor projelerinin yanı sıra, asıl olarak Lusail, Qatar Foundation, Al Rayyan, Al Wakrah ve Al Khor'da yapılan stadyumların tamamlanmasına odaklanmaktadır. Devlet yatırımları dışında da yeni projelerin hayata geçmesi söz konusudur. Doha'daki Pearl yapay adasının geliştiricisi United Development Company (UDC) yeni bir ada geliştirmek üzere 2,5 milyar riyallik bir yatırım yapacağını açıklamıştır. Yeni adanın 300.000 metrekare alanı kaplaması ve 6.000 bin kişiye ev sahipliği yapması planlanmaktadır. UDC aynı zamanda önümüzdeki 5 yıl içerisinde çeşitli projelere yaklaşık 5,5 milyar dolar yatırmayı planladığını açıklamıştır.

Buna ilaveten, Hamad Uluslararası Havalimanı kapasitesini arttırarak 2022 Dünya Kupası döneminde beklenen günlük 86.000 yolcuya hizmet verecek duruma getirmek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

4.9. Bankacılık Sektörü

Katar'da hali hazırda 17 banka faaliyet göstermektedir. Sözkonusu bankaların 6'sı Katar orijinli (Ahli Bank, Al Khaleeji Bank, Commercial Bank of Qatar, Doha Bank, International Bank of Qatar ve Qatar National Bank; ayrıca 3 özel finans kurumu – Masraf Al Rayan, Qatar Islamic Bank ve Qatar International Islamic Bank) olup sektörün % 80'i sözkonusu bankalarca kontrol edilmektedir. Diğer taraftan, Arab Bank, Bank Saderat Iran, HSBC, Mashreqbank, BNP Paribas, Standard Chartered ve United Bank ülkede faaliyet gösteren 7 uluslararası bankadır.

Ağırlıklı bir kamu bankası olan Qatar National Bank (QNB), toplam mevduatın %50'sini elinde tutmakta ve hükümetin finansal aktivitelerinin hemen hemen tamamını gerçekleştirmektedir. Bankaların en önemli faaliyeti yakın zamana kadar kamunun sürdürdüğü yatırım projelerinin finansman ihtiyacını karşılamak olmuştur. Ancak, kamunun finansman gücünün hızla artması sonucunda ticari bankalara olan ihtiyacının azalması, bankaların tüketici odaklı faaliyetlerini arttırmasını sağlamıştır.

4.10. Katar'ın Uluslararası Piyasalardaki Yatırımları

Katar Yatırım İdaresi (QIA) 2003 yılında kurulmuştur. Katar Hükümeti, yakalanan hızlı ekonomik gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak ve petrol fiyatlarında yaşanabilecek şokların ekonomiye etkisini azaltmak amacıyla, diğer Körfez ülkeleri gibi uluslararası piyasalarda çeşitli yatırımlar yapmaktadır.

QIA'nın yatırım portföyü içerisinde, bir yandan iştirak ettiği çeşitli fonlar kanalıyla Çin, Vietnam ve İngiltere'de finans alanlarındaki yatırımları, diğer taraftan kendisine bağlı Qatari Diar ve Barwa adlı şirketlerle dünyada 32 ülkede gerçekleştirdiği gayrimenkul yatırımları yer almaktadır. QIA, İngiliz sağlık kuruluşu Four Seasons'ın tamamına, İngiliz perakende zinciri Sainsbury'nin %25'ine, Londra Menkul Kıymetler Borsası LSE'nin %23'üne, İskandinav Menkul Kıymetler Borsası OMX'in %9'una, Fransız yayın grubu Lagerdere'in %6'sına sahiptir. QIA dolaylı olarak EADS içerisinde de küçük oranlı bir pay sahibidir.

QIA, son kriz öncesinde Fransız firması Cegeleg'in tamamını, İngiliz gayrimenkul şirketi Chelsfield Partners'in %20'sini, İsviçre bankası Credit Suisse'nin %2'sini satın almış, İngiliz Barclays Bank'da ilave %8'lik pay alarak payını %16'ya çıkarmıştır.

Katar'ın uluslararası planda enerji yatırımlarını ise ülkenin büyük enerji kaynaklarını işleten Qatar Petroleum'un yatırım kolu olarak, 2006 yılında kurulan Qatar Petroleum International Company (QPIC) gerçekleştirmektedir. Katar'ın yurtdışı yatırımlarının önemli bir kısmını da ülkenin telekomünikasyon kuruluşu QTel'in Kuveyt, Umman ve Pakistan'da gerçekleştirdiği yatırımlar oluşturmaktadır.

5. KATAR'IN DIŞ TİCARETİ

Katar dış ticareti, uluslararası enerji fiyatlarına bağlı olarak Őekillenmektedir. Diğer taraftan, tamamlanmış veya sũrdũrũlmekte olan petrol ve gaz sektŕrnde ki yatırımlar, altyapı geliştirme programı, sanayi, eğitim ve turizm sektŕrnde ki yatırımlarla artan ihracat ve ithalata bağlı olarak dış ticaret hacmi son yıllarda katlanarak geliőtmektedir.

Genel olarak Katar, Önemli Őlçũde ticaret fazlası vermektedir. 2011 yılında 92 milyar dolar olan dış ticaret fazlası, 2013 yılında 110 milyon dolar 2014 yılında 101 milyar dolar, 2015 yılında ise 45 milyon dolar olmuştur. 2016 yılında 25 milyar dolara gerilemiőt, 2017 yılında da 36 milyar dolar 2018 yılında da 25 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Son yıllarda hızla geliőtken ekonomi ile birlikte ithalat artıőtı ihracat artıőtından hızlı olarak geliőtmiőtse de, ihracatta ana kalem olan enerji kaynaklarının uluslararası piyasa fiyatlarındaki artıőt dolayısıyla sŕz konusu ticaret fazlası sũrmektedir.

Katar'ın ithalatında 5 Haziran 2017 tarihinde sonra baőtlayan blokajın kısa dŕnemde Önemli etkileri olmuőt, 2017 yılı ikinci çeyreğinde ithalat birinci çeyreğe gŕre %11 oranında bir Önceki yılın aynı dŕnemine gŕre ise %18 oranında gerilemiştir. 2017 yılı ũçũncũ çeyreğinde ithalattaki dũőtũ devam etmekle birlikte dũőtũ hızında azalma gŕrũlmũőtũr. 2017 yılının son çeyreğinde ithalat Önemli oranda artarak son 8 çeyrekteki en yũksek seviyeye ulaőtmiőtir. Sonuç olarak, 2016 yılında 29,7 milyar dolar olan ithalat, 2017 yılında %13 oranında gerileyerek 28,5 milyar dolar olarak gerçektelemiőtir. Blokajın Katar'ın ihracatı ũzerinde ise herhangi bir negatif etkisi olmamıőt, ihracat değerleri 2017 yılında petrol fiyatlarındaki artıőt da bağlı olarak ikini çeyrektekten itibaren artıőt gŕstermiőtir. Katar'ın ihracatının %90'ına yakınıni oluőturan sınıvılaőtırılmıőt doğalgaz ve petrol ihracatı açık denizlerde seyreden tankerler vasıtasıyla Gũneydoėu Asya ve Asya pazarına yapıldığından blokajın Katar'ın ihracat pazarlarına ulaőtmasında bir etkisi olmamıőtir. Trade map verilerine gŕre 2016 yılında 55,7 milyar dolar olan toplam ihracat, 2017 yılında %11 oranında artıőt gŕstererek 64 milyar dolar 2018 yılında da 83 milyar dolar olarak gerçekteleőtėi tahmin edilmektedir.

Baőtlica İhracat Őlkeleri: G.Kore, Japonya, Hindistan, Çin, Singapur, Tayland, Taipei, Pakistan, İtalya

Baőtlica İthalat Őlkeleri: A.B.D., Fransa, Birleőtik Krallık, Çin, Hindistan, Almanya, Japonya, İtalya, İsviçre

Tablo 1: Katar'ın Dış Ticareti (Milyon \$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	55,749,422	29,461,324	85,210,746	26,288,098
2017	63,900,790	28,218,650	92,119,440	35,682,140
2018	83,198,159	29,286,527	112,484,686	53,911,632

Kaynak: Trademap

5.1. Katar'ın İhracatı

Tablo 2: Katar'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
2711	Petrol gazları	26 608 102	30 742 078	40 087 417
2709	Ham	14 580 202	15 917 805	21 008 019
2710	Petrol yağları	5 516 749	7 489 088	11 255 855
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	2 534 728	2 439 280	2 314 262
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	1 119 572	1 262 835	1 390 159
7601	İşlenmemiş alüminyum	1 188 841	1 354 455	1 382 793
2804	Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	359 341	482 256	476 890
7214	İnşaat demiri	176 803	117 472	408 056
2901	Asiklik hidrokarbonlar	321 147	323 171	357 231
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller	174 674	286 004	355 763
2905	Asiklik alkoller	154 224	239 461	341 464
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı	297 542	112 616	335 743
2903	Hidrokarbonların halojenlenmiş türevleri	213 926	256 543	294 414
2503	Her nevi kükürt	196 522	231 473	288 247
2814	Saf amonyak	155 767	144 082	190 913
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	50 309	79 279	132 491
3817	Karışım halinde alkalibenzenler, alkalinaftalenler	119 656	152 790	128 304
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	196 131	206 501	113 557
2815	Sodyum hidroksit (kostik soda),	79 831	74 029	78 450
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	81 506	75 179	77 631
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (	0	143 026	67 790
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri,	91 693	4 250	59 869

Kaynak: Trade Map

Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018*
G.KORE	10,073,865	11,263,682	16,298,814
JAPONYA	10,880,448	10,983,302	14,863,275
HİNDİSTAN	7,479,482	8,093,479	10,549,504
ÇİN	4,012,374	6,400,274	9,091,343
SİNGAPUR	2,990,866	5,165,295	6,774,208
TAYLAND	2,451,290	2,544,297	3,548,081
TAIPEI, ÇİN	2,359,287	2,646,449	2,949,825
PAKİSTAN	774,256	1,608,305	2,386,183
İTALYA	938,854	1,321,207	1,816,436
A.B.D.	1,188,794	1,236,799	1,619,384

Kaynak: Trade Map (* 2018 verileri veri tabanında değişiklik göstermektedir.)

5.2. Katar'ın İthalatı

Tablo 4: Katar'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
8802	Helikopterler, uçaklar vb;	2 524 225	1 859 598	2 817 472
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı	1 787 654	1 670 090	1 592 634
8703	Otomobiller	2 034 604	1 445 045	1 566 655
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	1 332 954	1 390 610	1 442 233
8517	Telefon cihazları,	579 346	728 850	602 318
2710	Petrol yağları	160 409	376 596	393 476
3004	İlaçlar (dozlandırılmış)	195 454	301 642	373 343
7108	Altın işlenmemiş	292 254	319 744	359 393
8906	Diğer gemiler (savaş gemileri ve kurtarma gemileri dahil, kürekli olanlar hariç)	11 974	2 854	354 072
8544	Kablo ve teller	336 394	316 875	329 850
8543	Kendine has fonksiyonlu diğer elektrikli makina ve cihazlar	28 451	21 710	312 595
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı	250 487	253 696	292 026
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	306 959	281 038	271 407
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler;	242 291	276 143	262 775

8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar	284 419	291 883	256 678
8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	252 961	227 958	255 291
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	479 019	472 362	237 388
8526	Radar cihazları,	6 996	9 609	231 435
8603	Kendinden hareketli demiryolu veya tramvay vagonları	14 713	153 564	210 961
9405	Diğer aydınlatma cihazları,	192 681	204 540	205 724
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	184 480	161 734	205 375
7408	Bakır teller	179 868	297 028	204 616
7305	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular	41 955	50 449	202 551
8415	Klima cihazları	193 596	224 932	191 038

Kaynak: Trade Map

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018*
A.B.D.	4,926,697	3,123,890	4,428,139
FRANSA	2,010,297	2,255,303	3,581,474
BİRLEŞİK KRALLIK	2,569,797	3,119,284	3,080,443
ÇİN	1,515,659	1,682,330	2,488,628
HİNDİSTAN	769,355	1,185,159	1,687,586
ALMANYA	2,813,660	2,481,746	1,585,281
JAPONYA	1,539,287	1,189,847	1,421,904
İTALYA	1,001,928	1,043,400	1,250,940
İSVİÇRE	841,713	687,874	1,191,677
TÜRKİYE	439,142	648,915	1,096,417

Kaynak: Trade Map (* 2018 verileri veri tabanında değişiklik göstermektedir.)

6. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

6.1. Dış Ticaret ve Gümrük Mevzuatı

Katar'ın Körfez İşbirliği Konseyi Gümrük Birliği'nin (KİKGB) 1 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe girmesi, Katar'ın gümrük mevzuatının önemli ölçüde basitleşmesini sağlamıştır. Buna rağmen, uygulamada zaman zaman bürokrasiden kaynaklanan sorunlar, gümrük işlemlerinin uzamasına neden olmaktadır. KİKGB çerçevesinde üye ülkeler, ortak gümrük mevzuatı ve tarifesi uygulamaktadırlar. Bu çerçevede, KİKGB'e giren ürünler, Gümrük Birliği Alanına giriş yaptıkları ilk noktada (single point of entry) gümrük işlemine tabi tutulmaktadır.

Pek çok ürünün ithalatının yapılabilmesi için ithalatçı lisansı gerekmekte olup, bu lisans sadece Katar vatandaşlarına verilebilmektedir. Ülkede sadece yetkilendirilmiş yerel acentaların ithalat yapabilmelerine izin verilmektedir. Bununla birlikte, yerel acentanın yedek parça ve satış sonrası hizmet yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda yerel acenta kullanılması zorunluluğundan vazgeçilebilmektedir. İthalat lisansı, yalnızca Katar Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı'na tescilli Katarlı ithalatçılara verilmektedir.

KİKGB çerçevesinde, KİK üyesi ülke menşeli mallar gümrük vergisinden muaftır. Diğer taraftan, Büyük Arap Serbest Ticaret Alanı (GAFTA) içerisinde yer alan Katar, GAFTA doğrultusunda GAFTA'ya üye Arap ülkeleri orjinli mallara gümrük vergisini kaldırmıştır.

6.2. Gümrük Vergileri

Katar'ın KİK üyeliği çerçevesinde üçüncü ülkelere uygulanan gümrük vergisi oranı pek çok ürün için CIF fiyatının % 5'i olarak belirlenmiştir. Mal fiyatının FOB olduğu hallerde CIF fiyat, FOB fiyatın %15 fazlası olarak belirlenir.

Bununla birlikte, bazı temel gıda maddelerinin (buğday, pirinç, mısır, un, çay ve kahve, şeker, baharatlar, yem bitkileri, süt tozu, canlı hayvanlar, taze sebze ve meyveler, deniz ürünleri) ithalatında gümrük vergisi oranı %0'dır. Diğer taraftan tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler için gümrük vergisi oranı %100'dür. Aşağıda belirtilen ürünlerin ithalatında farklı gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır;

Çimento %20 (Halihazırda %0 olarak uygulanmaktadır)
Çelik (10 mm ve üzeri) %20 (Halihazırda %0 olarak uygulanmaktadır)
Çelik levhalar %20
Üre %30
Müzik aletleri ve sanat eserleri %15

Avrupa Komisyonu'nun <http://mkacadb.eu.int> adresinden ulaşılabilecek olan Market Access Database, Katar ve pek çok ülkenin uyguladığı gümrük tarifeleri hakkında bilgi vermektedir.

Katar Hükümeti ve devlet şirketlerine ait her çeşit eşya ile diplomatik temsilciliklerin ithal ettikleri eşyalar, hayır amaçlı kullanılacak eşyalar, kişisel eşyalar, kullanılmış ev eşyaları, yolcu beraberisi eşya ve hediyeler gümrük vergisinden muaftır.

Qatar Industrial Development Bank (Katar Sınai Kalkınma Bankası) tarafından finanse edilen projeler ile ülkede yapılan kapsamlı endüstriyel yatırımlar kapsamında ithal edilecek ekipman ve makineler de gümrük vergisinden muaftır.

6.3. İthalat Yasakları

Katar'a alkollü içkiler, silah ve mühimmat, ilaçlar ve patlayıcı maddelerin ithalatı izne tabidir. Domuz ve domuz ürünleri, pornografik materyaller ve uyuşturucu maddelerin ithalatı yasaktır. Tüm yazılı ve görsel medya malzemeleri sansüre tabidir.

Katar, Arap Birliği'nin İsrail boykot uygulamasına katılmakta olup, ülkeye İsrail mallarının ithalatına izin verilmemektedir.

Geçici İthalat

Ülkede sürdürülen projeler kapsamında kullanılacak olan ağır iş makineleri ve ekipman, yarı mamul maddeler, fuar ve sergilere katılım amaçlı getirilen eşyalar, tamir veya bakım için getirilen makine ve ekipman, yük taşıma amaçlı konteynerler ve ticari numunelerin geçici ithalatı, ithalatı yapılacak eşya için ödenmesi gereken gümrük vergisi kadar teminatın banka teminat mektubu veya nakden yatırılması halinde mümkündür. Geçici ithalat Gümrük İdaresinin ön onayına tabidir. Geçici ithalat izni 6 aylık süre için verilir ve 6 ay daha uzatılabilir.

Katar'a İhracatta Gerekli Belgeler

Katar'a ihracatta gümrük işlemlerini gerçekleştirmek için aranan belgeler menşe şahadetnamesi, fatura, yüklemesi ve üreticinin İsrail boykot beyannamesidir. Ayrıca hayvansal ürünlerin ihracatında, sağlık sertifikası, "helal sertifikası" ile bitkisel ürünlerde bitki sağlık sertifikası bulunmalıdır. Faturada mutlaka malın üreticisinin adı, açık adresi olmalı ve kaşesi bulunmalıdır.

Diğer taraftan, satış amaçlı olmayan "numune"ler, ayrı bir fatura ile sevk edilmeli ve faturanın üzerinde mutlaka "not for resale" ibaresi ile fiyat ("value for customs purposes") bulunmalıdır. Diğer taraftan yüklemesi listesinde paketlerin sayısı ve ağırlığı yer almalıdır. İhracat ve ithalatta en fazla kullanılan ödeme şekli akreditifli ödemedir.

6.4. Standartlar

KİK Gümrük Birliği çerçevesinde, KİK'e üye 6 ülke ortak standartlar oluşturma konusundaki çalışmalarına devam etmektedir. Bununla birlikte, mevcut durum itibariyle her üye ülke kendi standartlarını uygulamaya devam etmektedir. KİK'e üye ülkelerin uygulamaya başladıkları kontroller ile ilgili olarak Dünya Ticaret Örgütü üyelerine gerekli bildirmeyi yapmamaları sorunlara neden olabilmektedir. Standartları geliştirme ve uygunluk denetimini yapma görevi, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı gözetiminde bağımsız faaliyet gösteren Qatar General Organization for Standards and Metrology'ye (QGOSM) verilmiştir. Bununla birlikte, Ulusal Sağlık İdaresi, Enerji ve Sanayi Bakanlığı ve Belediye İşleri ve Tarım Bakanlığı, yetki alanlarına giren konularda sözkonusu kuruluşa görüş ve önerilerini iletmektedir.

QGOSM laboratuvarları halihazırda gıda ve inşaat malzemelerini test etmekte ve ölçüm aletlerinin kalibrasyonunu gerçekleştirmektedir. Önümüzdeki döneme ilişkin planlar arasında, sözkonusu laboratuvarların elektrik ekipmanı ve oyuncakların da test edilmesine imkan sağlayacak şekilde geliştirilmesi yer almaktadır. Katar ürün sertifikalandırma işlemlerini ISO standartları çerçevesinde üreticinin uygunluk sertifikası, bildirimi veya ihracat ülkesindeki akredite edilmiş laboratuvarların raporlarına göre gerçekleştirmektedir.

GCC Standards Committee (KİK Standartlar Komitesi) ise 2010 yılına kadar tüm KİK üyelerince uygulanacak olan uygunluk değerlendirmesini (conformity assessment) hazırlamaktadır. TSE tarafından, Doha Ticaret Müşavirliğimiz koordinasyonu ve desteği ile Katar İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü'ne (Civil Defence), söz konusu kurumun denetimine tabi yapı malzemelerinin (termal yalıtım malzemeleri, yangına dayanıklı elektrik kabloları, yangın kapıları, yangın söndürücüler vb.) Katar'a ihracatını yapan firmalarımızdan gelen talepler doğrultusunda TSE'nin onaylı laboratuvar olarak kabul edilmesine yönelik başvuru sonucu, TSE ilgili Katar otoritesi tarafından test ve belgelendirme kuruluşu olarak yetkilendirilmiştir.

Ağustos 2017 tarihi itibariyle, Katar otoritesi yetkilileri, mevcut durumda, Civil Defence kapsamına giren ürünlerde TSE laboratuvarlarının hemen hemen tüm kapsamlarda, ürün belgelendirme alanında ise binalarda termal yalıtım malzemeleri konusunda yetkilendirilmiş olduğunu ifade etmişlerdir.

6. TÜRKİYE İLE TİCARET

Katar, Bakanlığımız tarafından 2018-2019 döneminde Hedef Ülkelerden birisi olarak belirlenmiştir.

Ülkede yabancı yatırımcı için potansiyel arz eden en önemli sektör müteahhitliktir. Katar'da önümüzdeki yıllar için planlanan 200 kadar yatırım projelerinin toplam tutarı yaklaşık 200 milyar \$ düzeyindedir. Bunun % 43'ü altyapıya giderken, kalanı sağlık ve eğitim sektörleri için kullanılacaktır. Sektörde Türk firmalarının en önemli rakipleri İtalya, Almanya, İngiltere ve Çin firmalarıdır. Pazarın küçük olması ve inşaat sektöründe yoğunluklu olması rekabeti beraberinde getirmektedir.

Türkiye ve Katar arasında ikili ticaret hacmi son yıllarda hızla artmıştır. 2010 ve 2011 yıllarında Türkiye Katar'a yönelik olarak ithalat fazlası vermeye başlamıştır. 2012 yılında Katar'a olan ihracatımız % 37 artarak 257 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılında %5 azalarak 244 milyon dolar olmuştur. 2014 yılında Katar'a olan ihracatımız % 41 artışla 344 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında ihracat artmaya devam ederek 423 milyon dolar olmuştur. 2016 yılında Katar'a olan ihracatımız sırasıyla % 4 artarak 439 milyon dolar, dış ticaret hacmimizde 710 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında ise Katar'a olan ihracat %48 oranında artarak 649 milyon dolar olmuştur. Katar'a Suudi Arabistan'ın önderliğinde uygulanan ekonomik ve siyasi ambargo nedeniyle, Katar ihracat konusunda Türkiye'ye yönelmiştir. 2018 yılında da ihracat bir önceki yıla göre %69 artarak 1,1 milyar dolara yükselmiş, dış ticaret hacmi de 1.4 milyar olarak gerçekleşmiştir.

Katar'ın 2018 yılında toplam ihracatımızdaki payı % 0,7 ve en fazla ihracat yaptığımız ülkeler arasında ise 39. sıradadır.

Tablo 6: Katar'ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	439,142	271,083	710,225	168,059
2017	648,915	264,126	913,041	384,789
2018	1,096,417	335,320	1,431,737	761,097

Kaynak: Trademap

6.1. Türkiye'nin Katar'a İhracatı

Sektörel bir yaklaşımla ihracatımız incelendiğinde; her türlü inşaat malzemeleri, ev tekstil ürünleri ve contract mobilya ürünleri, makarna, zeytinyağı, domates salçası, şekerli ve çikolatalı ürünler, bisküvi, süt ürünleri, doğal taşlar, kuyumculuk ve mücevher ürünleri, porselen, seramik ve cam ürünleri, beyaz eşya ve oto yan sanayi gibi ürünlerin ihracatımız açısından Katar pazarında önemli bir potansiyel mevcut olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 7: Türkiye'nin Katar'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	6 689	11 509	95 430
9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	24 091	17 290	74 966
7308	Demir/çelikten inşaat ve aksamı	14 952	16 176	64 904
9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	18 105	23 578	42 991
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	13 868	31 382	31 811
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	16 030	11 808	31 557
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	14 923	15 815	25 488
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	7 960	11 474	18 665
9406	Prefabrik yapılar	4 126	8 042	17 241
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2 061	4 157	15 540
0 407	Kus ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	2 637	10 821	15 511
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	1 265	8 540	14 822
9405	Diğer aydınlatma cihazları, lambalar, ışıklı tabela, plaka vb.	6 893	6 703	13 356
5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb)	7 964	10 155	12 978
7326	Demir/çelikten diğer eşya	5 035	8 131	12 717
6802	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan hariç)	9 515	10 903	12 023
7216	Demir/alaşimsız çelikten profil	1 146	4 964	11 862
7408	Bakır teller	11 060	14 813	11 825
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	67	2 201	10 942
0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları	2 206	8 331	10 743
8535	Gerilimi 1000 voltu geçen elektrik devresi teçhizatı	17 366	25 713	10 590
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	4 756	11 921	10 412
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	355	1 461	9 910
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	4 884	7 822	9 528
5703	Tufte edilmiş halılar, tufte edilmiş (yer kaplamaları)	818	2 889	9 458
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	2 283	10 556	9 457
0406	Peynir ve lor	3 518	9 946	9 195
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. ile boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	3 454	6 826	9 181
8462	Metalleri dövme, işleme, kesme, şataflama presleri, makineleri	2 214	5 214	8 761
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	4 483	4 766	8 597

Kaynak: Trademap

6.2. Türkiye'nin Katar'dan İthalatı

Katar'dan ithalatımızda ise ağırlıklı olarak işlenmemiş alüminyum, kimyasal maddeler, plastik ve plastik mamulleri bulunmaktadır.

Tablo 8: Türkiye'nin Katar'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP NO	GTİP AÇIKLAMA	2016	2017	2018
7601	İşlenmemiş alüminyum	138 731	150 431	178 959
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	79 918	68 583	78 763
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	10 751	10 059	37 754
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	8 567	11 764	10 228
3817	Karışım halinde alkalibenzenler, alkalinaftalenler	5 028	6 099	8 413
7207	Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	0	0	5 237
4102	Koyun ve kuzuların ham derileri	2 797	3 274	4 259
0504	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze/soğutulmuş/dondurulmuş vs.)	1 229	1 420	2 701
7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	1 897	2 531	2 661
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	0	2 045	1 150
7108	Kus ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	0	0	627
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	3 815	0	612
2620	Metalleri/metal bileşiklerini içeren küller ve kalıntılar	412	413	557
2804	Hidrojen, asal gazlar ve diğer ametaller	2 313	877	545
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	36	0	397
8502	Elektrojen grupları, rotatif elektrik konvertisörleri	0	0	335
4003	Rejenere kauçuk (ilk şekillerde, levha, tabaka/şerit halinde)	0	100	294
7114	Kıymetli metaller ve kaplamalarından kuyumcu eşyası	0	0	235
7413	Bakırdan ince, kalın, örme vb. Halatlar (elektrik-izole hariç)	0	0	197
4011	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı	28	0	167
8415	Klima cihazları-vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı	0	0	166
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	0	0	154
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	0	0	120
2901	Asiklik hidrokarbonlar	0	1	120
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	62	2	105
2005	Diğer sebzeler (sirke/asetik asitten başka usulde hazır. Konserve) (dondurulmamış)	0	0	59
1704	Peynir ve lor	0	0	54
4101	Siğir ve at cinsi hayvanların derileri-ham	86	54	53

Kaynak: Trade Map

6.3. Katar'da Türk Müteahhitlik Sektörü

Türk firmalarının Katar'daki varlıkları aslen müteahhitlik sektörüne bağlıdır. Ülkemiz müteahhitlik firmalarının tamamladığı veya sürdürmekte olduğu projelerin toplam tutarı yaklaşık 6.7 milyar \$, takip ettikleri projelerin toplam tutarı da 1 milyar \$ civarındadır. Diğer taraftan, müteahhitlik firmalarımızın, hem Katar özel sektörünün sahibi olduğu projelerden ve hem de kamu ihalelerinden pay alma şansları oldukça yüksektir. Uluslararası düzeyde önemli başarılarla imza atan müteahhitlik firmalarımız oldukça kısa sürede Katar pazarına en prestijli projelerle girmeyi başarmıştır.

Firmalarımızın Katar pazarında karşılaştıkları en önemli sorun, ülkenin hızlı büyümesinin getirdiği yüksek enflasyondur. Sürdürülen yoğun alt ve üstyapı yatırımları özellikle yapı malzemelerinin fiyatlarının hızla yükselmesine yol açmıştır. Geçtiğimiz dönemde yaşanan hızlı maliyet artışları, genel anlamda Katar'da faaliyet gösteren tüm müteahhitlik firmalarının ortak sıkıntısı haline gelmiştir.

Bununla birlikte, son dönemde dünya finans piyasalarında yaşanan kriz, KİK bölgesinde sürdürülen kapsamlı üstyapı projelerini olumsuz etkilemiş, buna bağlı olarak da özellikle inşaat malzemeleri alanında yaşanan talep fazlalığını azaltmıştır.

Krizin etkileri tam olarak ortaya çıkmamış olmakla birlikte, Körfezde halihazırda yaşanan yavaşlamanın gerek bölgede, gerek Katar özelinde inşaat malzemeleri fiyatlarının önümüzdeki dönem içerisinde istikrara kavuşmasını sağlayacağı değerlendirilmekle birlikte, orta vadede Katar piyasasındaki yapısal etkenler nedeniyle bu alanda kapsamlı bir iyileşme görülmeyeceği de tahmin edilmektedir.

Bu arada, krizle beraber sektörde rekabet daha da artmıştır. Kriz öncesinde, örneğin Katar Petrol Şirketinin açtığı bir ihaleye verilen teklif sayısı 3-4ü geçmezken, kriz sonrasında bu rakam 10 civarına çıkmıştır. Ayrıca, yerli müteahhitlik firmaları, işlerin kendilerine verilmesi konusunda işveren kuruluşlar üzerinde ciddi baskılar uygulamaktadır. Yanısıra, müteahhitlerimizin bu ülkede faaliyet gösteren Teknik Müşavirlik Firmalarıyla iletişimlerinin zayıf olduğu söylenebilir. Bu etkenlerin, yeni işlerin alınmasını olumsuz yönde etkilediğine inanılmaktadır.

Geçtiğimiz dönemde, Türk vatandaşlarına bazı şartlar dahilinde hava alanına varışta vize kolaylığı sağlayan bir uygulama hayata geçirilmiştir. Buna karşılık, hala Türk ehliyetlerinin Katar makamlarınca kabul görmemesi ve bu nedenle yaşanan gecikmeler, projeler çerçevesinde öngörülemeyen zaman kayıpları yaşanmasına neden olmaktadır.

Diğer taraftan, çalışma hayatına ve şirket kuruluşuna ilişkin mevzuatın sıklıkla değişmesi, ayrıca ihale sisteminin de henüz istenilen düzeyde şeffaf olmaması da müteahhitlerimizin önündeki diğer dolaylı engeller arasındadır.

Katar'ın başta inşaat demiri ve çimento olmak üzere inşaat malzemelerinin çok büyük bir kısmını yurtdışından tedarik etmek zorunda olması, özellikle S. Arabistan ve Hindistanın çimento ihracatını ülke içerisindeki projelerde nedeniyle yasaklamaları fiyat istikrarsızlığına neden olmaktadır. Ayrıca, Katar'ının temel inşaat malzemeleri sektöründeki oligopollerin kırılması konusunda etkin bir çaba göstermemesi, diğer taraftan Doha Limanının düşük kapasitesi nedeniyle yeterli malzeme tedarikine imkan vermemesi de fiyatlar üzerindeki etkenler olarak sıralanabilir. Ardarda başlatılan projeler, işgücü teminini de zaman içerisinde giderek zorlaştırmıştır.

Katar'da sürdürülen projelerin en önemli yönlerinden bir tanesini kamu ihalelerinin "sabit fiyatlı" olarak gerçekleştirilmesi oluşturmaktadır. Bu anlamda, müteahhitlik firmaları gerek yüksek fiyat artışlarından dolayı, gerek projelerdeki değişikliklerin fiyatlara yansıtılmaması nedeniyle önemli risklerle karşılaşmışlardır.

Ülke şartlarından kaynaklanan zorlukların farkına varan S. Arabistan ve Kuveytin fiyat artışlarına imkan sağlayan daha esnek kontratlar imzalamaya başlamalarına rağmen Katar'ının sabit fiyatlı kontratlarda ısrarı, özellikle enerji sektöründe sürdürülen projelerde çok büyük gecikmelere yol açmıştır.

7. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

ANLAŞMA ADI	İMZA TARİHİ
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması	11 Mart 1985
Hava Ulaştırması Anlaşması	3 Mayıs 1990
YKTK Anlaşması	24-25 Aralık 2001
ÇVÖ Anlaşması	24-25 Aralık 2001
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu (KEK) III. Dönem Toplantısı Tutanağı	21 Kasım 2006
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu (KEK) IV Dönem Toplantısı Tutanağı	13-14 Mart 2011

8. BURSA İLİNİN KATAR İLE DİŐ TİCARETİ

2018 yılında Bursa Katar'a 36 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 16,4 milyon dolar olmuştur.

Katar, Bursa'nın dış ticaret fazlası verdiği ülkeler arasında bulunmaktadır. 2018 yılı dış ticaret hacmi 52 milyon dolardan fazla gerçekleşirken, 19,4 milyon dolarlık ticaret fazlası vermiştir.

2019 verilerince *Bursa'da Katar sermayeli firma bulunmamaktadır.*

Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise *Bursa'dan Katar'a ihracat yapan firma sayımız 141'dir*

Tablo 9: Bursa ilinin Katar ile Dış Ticareti (1000\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	13.412.659	19.747.446	33,160,105	-6,334,787
2017	34.737.159	26.468.432	61,205,591	8,268,727
2018	35.919.015	16.466.273	52,385,288	19,452,742
2019*	13.526.843	11.639.266	25,166,109	1,887,577

Kaynak: TÜİK, *2019 yılı verileri geçicidir.

9. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

9.1. Dağıtım Kanalları

Katar'a ihraç edilen bir malın pazardaki başarısı, acenta veya distribütörün pazarlama ağının yaygınlığı ve etkinliği ile doğru orantılıdır. Bu yüzden acenta seçimi oldukça önemlidir.

Katar'da iş yapmak isteyen firmaların, pazarın koşullarını ve tüketicinin alışkanlıklarını bilen, yaygın bir dağıtım ağına ve sağlam ilişkilere sahip araçlar ile kuracakları ilişkiler pazardaki başarılarına büyük katkı sağlayabilecektir.

Diğer taraftan, kamu sektörünün de ihaleler çerçevesinde mal alımları yaptığı dikkate alındığında, işbirliği yapılacak Katar'lı firmanın seçiminde kamu alımları konusunda gerekli prosedürleri bilmesi, açılan ihaleleri ve değişen mevzuatı sürekli olarak takip etmesi önemli kriterler olarak görülmektedir.

Katar yasaları, sadece Katar vatandaşlarının acenta, distribütör veya sponsor olabileceğini belirtmektedir. Ancak, pratikte bazı bakanlıklar Katar Hükümeti ile direkt sözleşmesi olan yabancı firmalar için yerel acenta kullanılması zorunluluğundan vazgeçebilmektedir.

Diğer taraftan, Katar Bilim ve Teknoloji Parkında (Qatar Science and Technology Park) % 100 yabancı mülkiyetinde yerel firmalar kurulabilmektedir.

Başkent Dohada genel olarak ürünler son kullanıcılara büyük ve gösterişli alışveriş merkezleri (Mollar), daha küçük çarşılar ve sokak dükkanları aracılığıyla ulaşmaktadır. Büyük alışveriş merkezlerinde (City Center ve Villagio gibi) oldukça kaliteli ürünler yüksek fiyatlarla alıcılara buluşmaktadır.

Diğer taraftan büyük alışveriş merkezlerinde yer alan hipermarketlerde ise gıda ürünlerinde beyaz eşyaya, kırtasiye ürünlerinden tekstil ürünlerine pek çok kalem ürün satılmaktadır. Gerek City Center gerekse Villagio alışveriş merkezlerinde Carefour bu tarzda açılan hipermarkettir.

Küçük çarşılar ve sokak dükkanlarında ise daha ziyade Araplar dışında nüfusa hitap eden nispeten kalitesiz ve düşük fiyatlı ürünlere rastlanmaktadır.

9.2. Acentalar

Uluslararası ihalelere açılan projelerin uygulanması dahil Katar'da, diğer körfez ülkelerinde olduğu gibi sponsorluk yani kefalet sistemi uygulanmaktadır. Uluslararası ihalelere göre yürütülen projelerde yasal olarak sponsor bulma zorunluluğu olmamasına rağmen, işin selameti ve etkin yürütülebilmesi için bir sponsorla çalışılması önerilmektedir. Sponsorluğun yasal adı acentalıktır. Sponsor, yabancı firmanın Katar'daki temsilcisi olarak faaliyet gösterir. Sponsor, vize almak ve ilgili kurumlar nezdinde firmayı tanıtmak gibi ihtiyaç duyulan işleri yapar. Sponsorluk Katar vatandaşı olan kişiler veya bu ülkede kurulmuş şirketler aracılığıyla yürütülmekte ve verilen hizmetlerin karşılığı olarak da genellikle işin değer bakımından büyüklüğüne göre % 1-5 arasında komisyon alınmaktadır.

Yasal komisyon oranı % 5i geçemez. Projenin büyüklüğü arttıkça komisyon oranı düşer. Bu nedenle etkin ve güvenilir sponsor bulmak pazara girişin esasını oluşturmaktadır. Ancak, bazı sponsorlar sadece yasal formaliteleri yerine getirmek için de tutulabilmektedir. İşler fiilen proje yüklenici firmanın kendi yetkilileri tarafından yerine getirilmektedir.

Katar Ticari Acentalar Kanununun en önemli iki prensibi; acentalık yetkisinin yalnızca Katar vatandaşlarına verilmesi ve çalışılan acentanın her şart altında yetkili acenta (exclusive agency) olarak kabul edilmesidir. Bu nedenle firmalarımızın ticari temas kuracakları Katar'lı firmayı doğru tespit etmeleri, ileriye dönük kapsamlı bir işbirliği hedefleniyorsa bir acentalık anlaşması yapmaları önem arz etmektedir.

Acentalık verilirken taraflar yapılan acentalık anlaşmasının Arapça nüshası Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Ticari Tescil Bölümünde kayıt altına alınır. Bakanlık sözkonusu acentalık sözleşmesinden kaynaklanan sorunlar konusunda hakemlik görevi de yapar. Bununla birlikte, anlaşmazlık aşilamıyorsa yerel mahkemeler sözkonusu davaya bakabilirler.

9.3. Franchising

Katar'da franchising hızla gelişen bir iş yöntemidir. Katar'lı yatırımcılar, başarısını kanıtlamış yöntemler çerçevesinde istikrarlı bir gelir getiren yatırım olarak gördükleri franchising konusunda istekli davranmaktadırlar.

Ağırlıklı ABD firmalarının kontrolünde gelişen pazarda gıda işletmelerinin yanısıra, spor merkezleri, oto kiralama, tekstil ve hazır giyim, emlak komisyonculuğu da franchise yönteminin hızla yayıldığı sektörlerdir.

Yüksek alım gücüne sahip genç nüfus, ülkede çalışmak için bulunan yalnız yaşayan yabancıların çokluğu, alternatif eğlence imkanlarının kısıtlılığı ve Türkiyeye olan ilgi, özellikle gıda sektöründe franchise vermek isteyen firmalarımız açısından cazip fırsatlar yaratabilecektir.

9.4. Doğrudan Pazarlama

Katar mevzuatlarına göre yabancı firmalar ürettikleri mal ve hizmeti piyasaya, acentaları kanalıyla sunabilirler. Bununla birlikte, bir kamu ihalesi kapsamında faaliyet gösteren yabancı firmalar doğrudan mal ithalatı gerçekleştirebilirler. Öte yandan, Katar'da kurulacak temsilcilikler kanalıyla pazarlama faaliyetleri yürütülebilir. Bununla birlikte, temsilcilik ofisleri de doğrudan ithalat yapamazlar.

9.5. Kamu Alımları (Mal Alımları)

Katar, kamu alımlarında yüksek oranda yerel girdi kullanan tedarikçilere tercihli muamele yapmaktadır. Ayrıca, kamu alımlarında yerel firmalar için % 10 ve KİK üyesi firmalar için ise % 5 oranında fiyat avantajı sağlamaktadır. Katar, Dünya Ticaret Örgütü Kamu Alımları Anlaşmasına (WTO Agreement on Government Procurement) taraf değildir.

Hükümet, Katar'da en büyük mal ve hizmet alıcısı konumundadır. Hükümet tarafından gerçekleştirilen alımlar, 8/1976 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmektedir. Maliye Bakanlığına bağlı Merkezi İhale Komitesi (Central Tenders Committee-CTC), özellikle mal alımlarına yönelik kamu ihalelerinin önemli bir kısmını ele almaktadır.

CTC mal alım ihalelerini büyük çoğunlukla yerel kaynaklardan temin etmektedir. Diğer taraftan, açılan ihalelerin teklif verme süreleri de son derece kısadır. Bu çerçevede, taşıt araçlarından, büro makinelerine kadar üretici firmaların Katar kamu alımlarından pay alabilmeleri ancak etkin bir acenta vasıtasıyla mümkün olabilmektedir.

Diğer taraftan, Qatar Petroleum (www.qp.com.qa), Kahramaa (www.kahramaa.com.qa), Ulusal Sağlık Otoritesi (National Health Authority) (www.nha.gov.qa) gibi kuruluşlar, kendi ihalelerini iç ihale birimleri vasıtasıyla gerçekleştirmektedirler. Söz konusu kuruluşlara mal satmak isteyen firmaların veya ürettikleri ürünlerin söz konusu kuruluşlarca açılan ihalelere katılan firmalarca kullanılmasını isteyen firmaların, söz konusu kuruluşlarca "tedarikçi listesine" alınmaları gerekmektedir.

İhalelerde genel olarak yerel bankalardan teminat mektubu talep edilmektedir. İhalelerde, büyüklüğe bağlı olarak değişmekle birlikte, katılım için %5, performance bond olarak ise %10 tutarında teminat mektubu alınır.

Kamu ihalelerinde genellikle kontratın %20'si teminat mektubu karşılığında peşin olarak ödenir. Hakedişler ödenirken işveren kuruluş hakedişin belirli bir kısmını (iş sonuna kadar – kesin kabule kadar) tutmaktadır. Söz konusu kesintilere faiz uygulanmaz. Bu nedenle, firmaların ödemelerden kaynaklanacak gecikmeyi ve kayıpları teklif aşamasında dikkate alması gerekmektedir.

İhale dokümanları aksi belirtilmedikçe Arapça doldurulmalıdır. İstenen standartlar çoğunlukla İngiliz standartları olmakla beraber, son dönemde ABD standartlarının da bazı ihalelerde arandığı gözlemlenmektedir.

9.6. Reklam ve İlan Olanakları

Katar'da en yaygın reklam biçimi, billboardlar ve broşürlerdir. Öte yandan, gazete ilanları, radyo ve TV reklamları da ürün tanıtımı için kullanılan diğer yöntemlerdir. Mevcut PR şirketleri, promosyon faaliyetlerini yürütmek konusunda uzmanlaşmışlardır.

Katar'da 3 İngilizce ve 3 Arapça gazete yayımlanmakta olup bu gazeteler aşağıda belirtilmektedir.

- Gulf Times (<http://www.gulf-times.com>), The Peninsula (<http://www.thepeninsulaqatar.com>) ve Qatar Tribune (<http://www.qatar-tribune.com>) ve Al-Sharq (Arapça) (<http://www.al-sharq.com>), Al-Watan (Arapça) (<http://www.al-watan.com>), Al-Raya (<http://www.raya.com>)

Devlete ait Qatar Radio and Television Corporation, Qatar Television (QTV) ve Qatar Broadcasting Service (QBS) Radyosunu işletmektedir. Her iki kuruluş da yayınlarında reklamlara yer vermektedir. Öte yandan, merkezi Katar'da bulunan ve Arap ülkelerinde son derece etkili olan Al-Jazeera Televizyonu da reklam imkanı sunmaktadır. (<http://www.aljazeera.net>)

Söz konusu radyo ve TV istasyonlarına reklam veren, diğer taraftan, Katar'da billboard kiralayarak yaygın reklam imkanı sağlayan Q Media Firmasıdır. (<http://www.qmediame.com>)

9.7. Fiyatlandırma

Ürün fiyatlandırması, Katar'ın dünyanın hemen hemen her ülkesinden çok çeşitli malların bulunduğu küçük bir pazar niteliği taşıması nedeniyle son derece önemlidir.

Enflasyonun rekor seviyelere ulaştığı bu dönemde tüketiciler fiyatları yakından takip etmekte ve fiyat değişikliklerine ani reaksiyon vermektedirler.

Bu nedenle, gıda maddeleri başta olmak üzere pek çok alanda Katar pazarına mal sevkedilen firmalar, ürünlerin fiyatında zaman zaman önemli indirimler yaparak tüketici alışkanlıkları oluşturmak ve pazar payını artırmak yönünde çaba sarf etmektedirler. Bununla birlikte yapılan promosyonların ve reklamların etkinliğinin seçilen acentanın veya distribütörün tecrübesine bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Fiyatlandırmada malın özelliğine bağlı olarak gümrük vergileri ve CIF ulaştırma maliyetleri önemli faktörleri oluşturmaktadır. Katar'da halihazırda KDV ve ÖTV bulunmamaktadır.

Fiyatlandırma Katar Riyali üzerinden yapılmalıdır. Katar'da yaygın olarak tedavülde bulunan banknot kupürleri ve madeni paralar aşağıda yer almaktadır. Bu bilgiler, özellikle şekerleme, çikolata, bisküvi-gofret, ciklet gibi çocuklara hitap eden ürünlerin fiyatlandırılması ile pazarda önemli bir yer tutan yabancı işgücüne hitap eden malların fiyatlandırılmasında yardımlar sağlayabilecektir;

Madeni paralar: 25, 50 Dirhem Banknotlar: 1, 5, 10, 50, 100, 500 QR

9.8. Satış Sonrası Hizmetler

Satış sonrası servis ve müşteri hizmetleri, Katar'lı acentanın / distribütörün sorumluluğunda değerlendirilir. İthalatçı şirketler, genelde ithal ettikleri ürünler için yedek parça bulundurmakta, ayrıca pazar payına bağlı olarak yetkili servis ağı da kurmaktadır.

9.9. Etiketleme

Katar Halk Sağlığı Bakanlığı tarafından ithal gıda ürünlerinin etiketlenmesinin ilişkin yeni uygulama 1 Ocak 2017 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır. Körfez Ülkeleri İşbirliği Standardizasyon Kurulunun Önceden Paketlenmiş Gıda Ürünlerinin Etiketlenmesine ilişkin (Labeling of Prepackaged Food Stuffs) 9/2013 sayılı teknik düzenlenmesine göre, gıda maddeleri paketlerinin üzerinde paketin içindeki her bir maddenin listelemesi ve besin değerinin (karbon hidrat, yağ, protein, lif oranı, enerji gibi) belirtilmesi gerekiyor. Vitamin, mineral ve diğer besin ürünleri gibi katkı maddelerinin besin değerlerinin uluslararası miktar etiketleri kullanılarak belirtilmesi gerekmektedir. (gram, mg, ug, IU ve enerji için kilokalori gibi)

Gıda ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin uygulama doğrudan tüketime hazır ya da ısıtıldıktan sonra tüketilebilecek gıdaları kapsamakta olup, ithalatından sonra işleme tabi tutulacak ya da paketlenen ürünler, taze sebze, meyve, balık ve bütün halde ithal edilen etler ile 20 cm²'den küçük paketler ile ticari olmayan yiyecekler bu uygulamaya tabi olmayacaktır. Bütün su çeşitleri de yeni düzenleme kapsamı dışındadır; ancak mineral oranlarının paket üzerinde bulunması gerekmektedir. Yeni etiketlendirme düzenlenmesine ilişkin uygulamanın ilk aşamasında bilgiler yalnızca İngilizce olabilecektir; ancak ilerleyen dönemde anılan bilgilerin Arapça dilinde de etiket üzerinde yer alması zorunlu hale getirilecektir.

Söz konusu bilgilerin üzerinde değişiklik yapılamaz veya bir etiketle tarih değişikliği yapılamaz.

9.10. Ödeme Şekilleri

L/C, Katar'daki en yaygın ödeme biçimidir. Bununla birlikte firmalar; avans ödemesi veya doğrudan transfer gibi diğer ödeme biçimlerini de kullanmaktadır. Diğer ödeme şekillerinin kullanılması Katar'lı firma ile kurulan ilişkinin yakınlığına bağlıdır.

Halihazırda dış ticaretin finansmanı konusunda faaliyet gösteren 7 yerel (Qatar National Bank-QNB, Doha Bank, Commercialbank, Al Ahli Bank, Qatar Islamic Bank, International Islamic ve International Bank of Qatar) ve 7 uluslararası banka (HSBC, Mashreq Bank, Arab Bank, BNP Paribas, Standard Chartered Bank, United Bank ve Bank Saderat Iran) bulunmaktadır.

9.11. Kambiyo Kontrolü

Katar Riyali halihazırda ABD Dolarına çapalı olarak sabit 1 \$ = 3,64 QR üzerinden işlem görmektedir.

Katar'da yurtdışına para transferine ilişkin bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bununla birlikte, 100.000 QR üzerindeki para transferlerinde veya para aklama şüphesiyle zaman zaman çeşitli kısıtlamalar uygulanabilmektedir.

9.12. Navlun ve Taşımacılık

Ülkede üç önemli liman bulunmaktadır. Doha Limanı özellikle konteyner ve aktarma limanı olarak kullanılmaktadır. Mesaieed Limanı ise daha ziyade sanayi ürünleri ve petrol sevkiyatında kullanılmaktadır. Ras Laffan Limanı ise genel olarak doğalgaz sevkiyatının yapıldığı bir limandır. Gemi trafiğinin artmasıyla birlikte Doha Limanı kapasitesini iki katına çıkararak 800.000 TEUya ulaşmıştır.

Türkiye ile Katar arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması bulunmamaktadır. Fakat Türk taşımacıları, 120 dolar karşılığında temin edebildikleri sürücü davetiyesi karşılığında Katar'a karayolu ile taşıma yapabilmektedirler. Güzergâh üzerindeki ülkeler sırasıyla Suriye, Ürdün, Suudi Arabistan ve Katar'dır. Katar'a taşıma yapan araçlarımız Suriye sınırında bulunan Cilvegözü sınır kapısından çıkış yapmaktadır. Karayolu ile İstanbul Katar' arası yapılacak taşımalarda transit süre yaklaşık 10-12 gündür. Komple tır navlun ücreti ise yaklaşık 4.500-5.500 dolar arasındadır.

Doha Uluslararası Havaalanındaki hava trafiği hızla artmakta olup, yeni bir havaalanı inşası devam etmektedir. Katar' Hava Yollarıda özellikle 1997 yılından itibaren büyümesine hız vermiştir.

Katar'ın bir GCC (Körfez İşbirliği Ülkeleri) ülkesi olması sebebiyle, karayolu ile gönderilen araçların gümrüklemesi Suudi Arabistan Hadise kapısında yapılmaktadır. Bu kapıda araçların içini görüntüleyebilen sınırlı sayıda X-ray cihazının bulunması, ciddi kuyruklar oluşturmakta ve nakliye ile ilgili sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır.

Suudi Arabistan gümrük kapısında zaman zaman araçların tamamen boşaltıldığı ve tekrar yüklendiği, yükleme esnasında paketleme listesinde belirtilen kap-kilo detaylarına uyulmadığı ve dolayısıyla açılan beyannamelerle paket listelerindeki uyumsuzluklar nedeniyle bazı gümrük sorunları yaşanabilmektedir.

Hidrokarbon sektöründen elde edilen gelirler özellikle son beş yıl içerisinde ülkenin ulaşım altyapısını çok iyi bir düzeye taşınmasında kullanılmıştır.

Ülkede kara ulaşım ağı başkent Dohayı önemli sanayi, gaz ve petrol şehirlerine bağlamaktadır. Katar ve Bahreyn'i deniz üzerinde kurulacak 40 kmlik bir köprü ile birbirine bağlayacak olan, yaklaşık 3 milyar \$a mal olacak "Dostluk Köprüsü" de ulaştırma sektöründeki önemli projelerden birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Katar-Bahreyn arasındaki karayolunun gelecek 10 yıl içerisinde bitirilmesi planlanmaktadır. Yakın zaman içerisinde, devlet ülkedeki karayollarının modernizasyonu için 3.8 milyar \$ harcamıştır.

10. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

12.1. Ticareti Etkileyen Faktörler

Katar, yerel halkın tüm nüfusa oranının % 20 düzeyinde olduğu oldukça kozmopolit yapıda bir ülkedir. İş görüşmesi yaparken hangi etnik gruptan kişiyle temas halinde bulunulduğuna dikkat edilmeli ve ona göre davranılmalıdır. Yerel tüccarlar uzun zamanlardan gelen bir ticaret kültürüne sahiptirler ve ticari müzakerelerde oldukça başarılıdırlar. Alışveriş yapılan dükkanlarda ürünler her zaman pazarlığa tabidir.

İş görüşmelerine hızlı bir şekilde geçilmemelidir. İş görüşmelerinden önce kişisel konularda sohbet edilmeli, belirli bir zaman geçtikten sonra iş konuşulmaya başlanmalıdır. Toplantılar belirlenenden daha geç başlayabilmektedir. Ancak, sizin toplantılara zamanında gitmeniz uygun olacaktır. Tüm sözlü anlaşmaların aynı zamanda sözleşmeye dökülmesinde fayda vardır.

Katar'da işe başlamadan önce karşılıklı güvenin oluşturulması oldukça önemlidir. Katarlı iş adamları bir tanıdık vasıtasıyla iş yapmayı tercih etmektedirler. Kişisel temas oldukça önemli olup, hiç tanımadıkları kişilerle e-posta aracılığıyla ticaret yapılması tercih edilmemektedir. Majlis denen yerde toplanarak konuları daha rahat bir ortamda ve kahve içerek tartışılmakta, toplantılar genellikle sabah ya da akşam saatlerinde gerçekleştirilmektedir.

Katar'da aile hayatına çok fazla önem verilmekte aile problemleri nedeniyle iş görüşmeleri yarıda kesilebilmekte ya da iptal edilebilmektedir. Bu ülkede misafir ağırlamaya çok büyük önem verilmektedir. Yemeğin elle yenmesi Araplar arasında oldukça yaygındır. Sol el ile yemek yenmesi uygun karşılanmamakta olup, ayrıca sol el ile hiçbir koşulda yemeğe uzanılmaması veya bir şey iletilmemesi gerekmektedir.

Yılın en sıcak ayı olan Ağustos ayında, Ramazan ayı ve dini bayramlarda iş görüşmeleri planlanmaması tavsiye edilmektedir. İslam takviminde ay takvimi kullanılmaktadır. Ay 28 çekmekte ve 12 ay içerisinde 354 gün bulunmaktadır. Bunun neticesinde dini bayramlar her yıl farklı zamanlarda uygulanmaktadır. Randevu talep edilmeden önce bayramların hangi tarihe geldiğine dikkat edilmelidir. İş görüşmeleri için Cuma gününe randevu talep edilmesi hoş karşılanmayacaktır. Cuma günü ibadet ve aile içi toplantılara ayrılmıştır.

Katar son yıllarda modernleşmesine hız vermiş bir ülkedir. Ancak, ülkenin modern görüntüsüne bakarak halkın geleneksel yapısı göz ardı edilmemelidir. Dinin politika, sosyal davranışlar ve iş dünyası üzerinde önemli bir yeri vardır. Erkekler arasında el sıkışması yaygındır. El kalbin üzerine götürülerek de karşı taraf selamlanabilir. En sık rastlanan selamlaşma şekli "Salam alaykum", "Wa alaykum as-salam" şeklindedir. Selamlaşma için bazı temel Arapça sözcüklerin öğrenilmesinde fayda vardır. Ülke yemekleri ile ilgili konuşmak uygun bir konu olacaktır. Ülkede futbol oldukça popüler olup, konuşma için uygun bir konudur. "İnşallah" kelimesi İngilizce konuşmalarda bile sık sık kullanılmaktadır.

10.1. Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkemiz ile Katar arasında 2 Aralık 2015 tarihinde imzalanan ve 28 Mayıs 2016 tarihinde yürürlüğe giren "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Umuma Mahsus Pasaport Hamillerinin Vizeden Muaf Tutulmasına Dair Anlaşma" kapsamında umuma mahsus pasaport hamili Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları Katar'a yapacakları seyahatlerde vizeye başvurmak veya vize ücreti ödemek zorunda değildir; bunun yerine havaalanında geçerli bir pasaportun (en az altı ay süresi olmalıdır) ve onaylanmış bir gidiş-dönüş biletinin ibraz edilmesi şartıyla kendilerine çok girişlik bir vize düzenlenecektir. Birden fazla giriş imkanı veren bu vizenin geçerliliği, düzenlenme tarihinden itibaren 180 gündür (Uzatılamaz) ve tek bir seyahat veya birden fazla seyahat boyunca toplam 90 gün maksimum konaklama imkanı vermektedir. Diplomatik, Hizmet ve Hususi pasaport hamilleri ise 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla, Katar'a yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır.

Diğer taraftan pratik uygulamada, Türk Havayolları ve Pegasus Havayollarının dönüş bileti olmayan yolcuları Türkiye'den Katar'a yapılacak uçuşlara aldığı ancak Katar Havayollarının (Qatar Airways) dönüş bileti olmayan yolcuları Vize Anlaşmasında yer alan ve yukarıda belirtilen şart nedeniyle Türkiye'den Katar'a yapılacak uçuşlara almadığı bilinmektedir.

10.2. Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

- Ulusal Spor Günü: Şubat ayının ikinci Perşembe günü
- Bankalar Günü - Banka Tatili: Mart ayının ilk Pazar günü (yalnızca Bankalar)
- Ulusal Günü: 18 Aralık
- Ramazan Bayramı: (Eid al Fitr) 3 gün (Kamu kurumları: Bayramın denk geldiği haftanın tüm iş günleri)
- Kurban Bayramı: (Eid al-Adha) 4 gün (Kamu kurumları: Bayramın denk geldiği haftanın tüm iş günleri)

Çalışma saatleri:

Resmi kurumlar; Pazar-Perşembe: 07:00-14:00, bankalar için; Pazar-Perşembe: 07:30-13:30, özel sektör için ise; 08:00-13:00 ve 15:30-18:30 (Cuma hariç) arasındadır.

Yerel Saat: GMT+3, yaz saati uygulaması yoktur. Türkiye saati ile saat farkı bulunmamaktadır.

Yerel Ölçü Birimleri: İngiliz ve metrik sistemdir.

Telefon Kodları: Uluslararası telefon kodu: + 974

10.3. İklim

Yazlar sıcak, kışlar ılıman. En sıcak aylar Mayıs-Eylül. Bu aylarda en yüksek sıcaklık 45 dereceye ulaşmaktadır. En soğuk aylar, Aralık-Mart. Bu aylarda ortalama sıcaklık 10-20 derece arasında değişmektedir. En kurak ay Ağustos en yağışlı ay ise Aralık'tır. Yıllık yağış miktarı 39 mm.'dir. Ülkede su kaynakları oldukça kısıtlı olup deniz suyu arıtma sistemi ülkenin su ihtiyacını karşılamaktadır.

11. SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YANLAR

- Doğalgaz ihracatı, Katar'ın toplam ihracatının %40'ına ulaşmıştır. Söz konusu oranın önümüzdeki dönemde daha da artması beklenmektedir. Katar'ın toplam doğal gaz rezervi 25,3 trilyon m3 ve yıllık LNG ihracatı 31 milyon tondur.
- Katar Hükümeti 1987 yılında keşfedilen zengin doğalgaz kaynaklarını etkin bir biçimde kullanarak gelir kaynaklarını artırmayı öngören bir politika uygulamaktadır.
- Katar, önemli ölçüde ticaret fazlası vermektedir.

ZAYIF YANLAR

- Sürekli değişen fiyatlandırma ile bağlantılı olarak taleplerin değişkenliği. Bu dengesiz dalgalanma Katar sanayisini olumsuz etkileyebilmektedir.

FIRSATLAR

- Doğalgazın dünya ekonomisinde giderek artan önemi, Katar'ın güçlü ekonomik kalkınma politikalarının başarısını arttıracaktır.
- Düşük nüfusu ve yüksek petrol ve doğalgaz rezervleri Katar'ı Körfez İşbirliği Konseyi üyeleri arasında ekonomik olarak en çok gelecek vaadeden ülkelerden biri konumuna koymaktadır.
- 2022 yılında yapılacak dünya futbol şampiyonasına ev sahipliği yapacak olan Katar, bu organizasyonla güçlü ekonomik yapısını taçlandırmıştır. Bunun sonucunda ise inşaat sektöründeki ivmenin daha da artacağı beklenmektedir.

TEHTİDLER

- Katar'a Suudi Arabistan'ın önderliğinde uygulanan ekonomik ve siyasi ambargo, ülkede gıda ve bir takım temel ihtiyaç maddelerinde kıtlık yaşanmasına sebebiyet vermiş, bu durum da emtia fiyatlarında ani bir yükselmeye neden olmuştur.

12. YARARLI ADRESLER

- **T.C. DOHA BÜYÜKELÇİLİĞİ**

Büyükelçi: Fikret ÖZER

Adres: Al Katifiya Zone 66, Al Rabwa Street 310/ Diplomatic Area- Dafna Doha-Qatar P.O. Box: 1977

Tel: +974 4495 1300

Faks: +974 44 95 13 20

E-Posta: doha.be.mfa.gov.tr, embassy.doha@mfa.gov.tr, consulate.doha@mfa.gov.tr

- **KATAR İSTANBUL BAŞKONSOLOSLUĞU**

Başkonsolos: Khalid Hamad A.A Al-Sularti

Adres: İnönü Yeniköy Mah., İstinye Mevkii Balbandere Cad., Hilpark Evleri Yolu., Hilpark Suites Sitesi ,No:2, Sarıyer / İSTANBUL

Tel: (0212) 217 41 56

- **KATAR ANKARA BÜYÜKELÇİLİĞİ**

Büyükelçi: Salem bin Mubarak Al-Shafi

Adres: Oran, Ferit Recai Ertuğrul Cd. No:6, 06450 Çankaya/Ankara

Tel: (0312) 490 72 74, (0312) 490 45 85

Faks: (0312) 490 67 57, (0312) 490 45 39

E-Posta: ankara@mofa.gov.qa

13. KAYNAKÇA

1. T.C. Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ticaret.gov.tr
2. Trademap – www.trademap.org
3. Worldometers - www.worldometers.com
4. CIA World Factbook- <https://www.cia.gov/>
5. Uludağ İhracatçı Birlikleri- www.uib.org.tr
6. DEİK- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu- www.deik.org.tr